



JELLE KROES IS ADVOCaat EN PARTNER BIJ KROES ADVOCATEN – IMMIGRATION LAYWERS. HIJ WAS VAN 2009 TOT EIND 2013 VOORZITTER VAN DE ADVIESCOMMISSIE WETGEVING VREEMDELINGENRECHT VAN DE ORDE. DIE COMMISSIE ADVISEERT DE ORDE GEVRAAGD EN ONGEVRAAGD OVER WETGEVING EN BELEID WAARBIJ DE BELANGEN VAN DE VREEMDELINGENADVOCATUUR BETROKKEN ZIJN.

Jelle Kroes:

‘Laat een Zuidaskantoor zijn naam verbinden aan een vreemdelingenkantoor’

Jelle Kroes was vier jaar voorzitter van de Adviescommissie wetgeving vreemdelingenrecht van de Orde, zonder zelf ook maar één asielzaak of één toevoeging te doen. Een koele blik op thema's die de gemoederen verhitten.

Strak gebouw, prachtig uitzicht over het IJ, fancy inrichting; het kantoor van Jelle Kroes ziet er niet uit of men er een standaard vreemdelingenpraktijk voert. En dat doet men ook niet. Kroes Advocaten richt zich op ‘corporate immigration’: het verzorgen van vergunningaanvragen voor hoog opgeleiden, IT-ers, af en toe een topvoetballer. Het kantoor doet nauwelijks toevoegingen; asielzoekers zul je er niet vinden.

En toch was Kroes de afgelopen jaren voorzitter van de Adviescommissie wetgeving vreemdelingenrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Was die afwijkende praktijk niet heel lastig voor uw werk als voorzitter?

‘Ik had natuurlijk een kennisachterstand, ik moest me op inhoudelijke onderwerpen laten voorlichten door andere commissieleden. Maar ik heb mijn rol

heel anders ingevuld dan mijn voorganger Rob Hamerslag, een doorgewinterde asieladvocaat die veel herhaalde aanvragen doet. Ik heb me vooral gericht op verbetering van de contacten. Want onze adviezen werden wel gevraagd, maar - laat ik zeggen - niet intensief gelezen op het ministerie. En veel commissieleden kwamen de IND wel in de rechtszaal tegen, maar daarbuiten liever niet. Ook het Ordebureau stond op afstand.

En de politiek? Heeft de commissie daar rechtstreeks contact mee?

‘Inmiddels wel. Als je wilt dat je advies inhoudelijk meeweegt, moet je lobbyen, Kamerleden informeren. Anders wordt het een voetnoot. Jaap-Jelle Vollaard van het Ordebureau heeft besprekingen met Kamerleden georganiseerd, hij kent de parlementaire wereld. Maar er zijn ook individuele advocaten die zelf goede contacten hebben. De commissie

spreekt namens de Orde, dat heeft misschien veel meer impact. Maar het versterkt elkaar.’

Liepen de belangenbehartigers van de advocatuur elkaar soms niet in de weg?

‘Nee. De afstemming kan nog beter, maar we hebben elkaar goed de ruimte gegeven. De actie bij detentiecentrum Schiphol vorig jaar bijvoorbeeld tegen de bezuinigingen op de rechtsbijstand. Dat was een gecoördineerde actie, samen met de Vereniging Asieladvocaten en -Juristen Nederland en de Specialistenvereniging Migratierecht Advocaten.’

Maar die actie kwam niet echt goed over.

‘Het leek alsof de advocatuur niet met een mond sprak. We zouden zouden na onze actie op Schiphol aansluiten bij de mars naar de Amsterdamse rechtbank,

daar hadden de strafadvocaten het voor-
touw. Maar er trad vertraging op waar-
door wij aan die mars uiteindelijk niet
konden meedoen...'

...en de strafadvocatuur in de pers alle aandacht kreeg.

'Ja, we moeten als vreemdelingenadvoca-
tuur absoluut zichtbaarder worden. Dat we de media minder goed weten te vinden hangt ook samen met het soort werk. Het is geen showpraktijk, het trekt een bepaald soort mensen aan. Qua betrokkenheid en diepgang kunnen we ons meten met welke tak van de advocatuur ook. Maar in de presentatie zijn we minder goed. De cliënt in dit veld gaat ook niet af op flair, die heeft niet zo veel te kiezen. De zaken worden ver-

zullen zeggen: een vluchteling met een goed verhaal moet natuurlijk worden opgevangen, maar het mogen er niet te veel worden. Je kunt altijd zeggen: het zijn er te veel. Het appelleert aan angst, een normale menselijke reactie.'

Nog een aspect waar de media wel aandacht voor hebben: de kwaliteit van de vreemdelingenadvocatuur. Hoe komt het toch dat die telkens weer bekritiseerd wordt?

'Dat is eigenlijk dezelfde discussie. Als politicus word je geacht alert te zijn op misbruik van de asielwetgeving. Afgewezen asielzoekers die een tweede aanvraag doen worden gezien als misbruikers. Waarom leg je je er niet bij neer en keer je niet terug naar je land?

'Het is geen showpraktijk.'

deeld door de Raad voor Rechtsbijstand. En de IND gaat het maar om één ding: tegenstrijdigheden vinden in het verhaal. Daar valt met flair weinig tegenin te brengen, dan moet je met je poten in de modder staan en het dossier van A tot Z kennen. Het zijn vaak schrijnende verhalen, maar minder spannend dan in de strafadvocatuur. Je hebt geen tenlastelegging of politie-onderzoek waar je op kan gaan schieten, je moet de zaak zelf opbouwen. En het grote publiek is er niet zo in geïnteresseerd. Behalve als er iets helemaal mis gaat, zoals in de Dolmatov-zaak.'

Toch lijkt de aandacht voor het vreemdelingenrecht in de media wel te zijn toegenomen. Waar zou dat aan liggen?

'Dat heeft denk ik vooral te maken met de stijl van het politieke debat. En met een ontwikkeling in de maatschappij naar minder tolerantie. Die twee versterken elkaar. Het populisme heeft nauwelijks een inhoudelijke agenda, men is alleen gericht op winst in het publieke debat. Het vreemdelingenrecht is dan een dankbaar onderwerp: iedereen is altijd tegen een te grote instroom. Maar wat is te groot? Die zelfde mensen

En advocaten faciliteren dat! Het is een makkelijke optelsom. Het loont om de vreemdelingenadvocatuur de schuld te geven. En het is niet makkelijk je te verweren: één rotte appel en de mand is besmet.'

Er is nu onderzoek gedaan door wetenschapper Ashley Terlouw. Wat vindt u van de uitkomsten?

'Het onderzoek is weinig kwantitatief. Dat er gebreken zijn in de kwaliteit is ondermijndelijk, maar wat is de schaal? Andere advocaten, accountants, artsen – zie je daar een betere gemiddelde kwaliteit? De bankiers hebben onze economie aan de rand van de afgrond gebracht. Het is kennelijk een maatschappelijk verschijnsel dat een paar slechten heel grote gevolgen kunnen veroorzaken.'

Heeft de Orde wel genoeg gedaan om de kwaliteit te bewaken?

'We moeten reëel zijn, er zijn heel wat rotte appels uit de mand gehaald. Het toezicht heeft wel zijn zwakheden laten zien. De discussie over onafhankelijk toezicht heeft een nieuwe zwengel aan de discussie gegeven. Tegelijkertijd is de vraag wat kwaliteit is. Van de herhaalde asielaanvragen wordt bijna veertig

procent toegewezen. In die gevallen wil de IND dus mensen terugsturen naar een land waar ze gevaar lopen voor lijf en leden. Hoe kun je dan zeggen: dat is nodeloos stapelen van procedures? Of denk aan voormalig minister Leers, die zei dat het maar eens afgelopen moest zijn met die vliegtuigtrap-procedures. Twintig procent van de kort gedingen tegen uitzetting wordt gewonnen. Dus in één op de vijf gevallen zegt de rechter dat er nog eens naar de zaak gekeken moet worden! Dat is geen loterij; als het gaat om procederen zijn dat succescijfers. In het bestuursrecht wordt in het algemeen tien procent van de zaken gewonnen.'

Maar hoe komen we nou van die ongewenste appels af?

'Toezicht achteraf is onmisbaar, maar repressie is niet het uiteindelijke doel. De mensen die het betreft weten zich vrijwel onzichtbaar te maken. We moeten ze meer spreken, ook zachtere instrumenten inzetten. Peer review: mensen hebben meer ontzag voor de blik van een collega dan van een toezichthouder. Die kan ze op hun overtuiging, hun beroepsopvatting aanspreken. De deken zou meer soft signals moeten krijgen, waar hij dan op een collegiale manier op kan reageren. Je hebt een gezaghebbende deken nodig, het type Germ Kemper: principieel over het stelsel maar tegelijk heel modererend.'

Wat is het belangrijkste onderwerp geweest waar de Commissie zich de afgelopen jaren mee bezig heeft gehouden?

'De gefinancierde rechtsbijstand was het grote pijnpunt. En via die vergoedingskwestie kwam ook weer dat zogenaamde stapelen van procedures aan de orde, en het instrument van no cure less fee: voor een afgewezen hasa krijg je als advocaat een heel lage vergoeding. Maar zo'n herhaalde aanvraag kost meer tijd dan een eerste. Je verhaal is ongeloofwaardig geoordeeld, dat betekent dat je onderzoek moet doen, nieuwe gezichtspunten moet vinden. Er is dus geen reden om juist voor hasa's minder te betalen. Ga je zo de kwaliteit verbeteren? Ik

weet het niet, maar de minister weet het ook niet. De stapelaar, zo die al bestaat, ontmoedig je niet. Als je snel geld wilt verdienen moet je geen goed onderbouwde hasa indienen. Je ontmoedigt de advocaten die het goed bedoelen.'

Waar ligt dan de oplossing?

'Het lastige punt is: het is voor sommigen een heel royaal systeem geweest. Ik zeg niet dat dat verkeerd is, maar die financiële prikkel vormt wel een dilemma voor de wetgever. In Angelsaksische landen kennen ze in sommige fasen van de procedure helemaal geen gefinancierde rechtsbijstand. Daar gaat dat via private stichtingen en donaties.'

Vindt u dat we dat we het systeem hier ook moeten afschaffen?

'Nee, maar laten we ons realiseren hoe waardevol het is. En nadenken hoe we onszelf minder kwetsbaar kunnen maken. Laat een Zuidaskantoor zijn naam verbinden aan een vreemdelingenrechtkantoor en meehelpt met de financiering. We zijn nog steeds een winstgevend bedrijf.'

Uw kantoor zou dat toch ook kunnen doen?

'Ik sta daar best voor open. Maar het initiatief moet van die kantoren komen. Solidariteit in de beroepsgroep met je wel mobiliseren. Laatst had ik een betalende asielzaak, voor een Russische oliebaron, het type Khodorkowsky: een private ondernemer die te invloedrijk is geworden en die dan het Russische openbare ministerie langs krijgt over belastingkwesties. Elke twee weken moest hij opdruiven, voor dit of over dat. De man zag aankomen dat hij zou worden opgepakt en besloot te vluchten. Ik benaderde asielcollega's om samen op te trekken in die zaak. Toen kreeg ik te horen: ik wil geen facturen schrijven, ik ben gewend om toevoegingen te doen. Dan denk ik: zie je wel de kansen? Eén goed betaalde zaak maakt weer zoveel lager betaalde zaken mogelijk.'

Misschien waren ze bang vuile handen te krijgen?

'Dat zou kunnen, dat is een legitiem argument: ik ben niet van dat soort zaken.'

Maar zeg dat dan. Overigens heeft die collega me buitengewoon goed inhoudelijk geholpen. Er is heel veel loyaliteit, er zijn sterke onderlinge netwerken. Maar men is soms een beetje te gesloten voor het commerciële aspect.'

Terug naar de Commissie: wordt er naar ze geluisterd?

'Je ziet de mening van de Orde regelmatig terug in het politieke spel. Of de mening van advocatenkantoren die Kamerleden hebben geïnformeerd. De Commissie heeft ook warme contacten met het ministerie. In december hadden we een overleg met de staatssecretaris,

'De stapelaar, zo die al bestaat, ontmoedig je niet.'

met een hele trits ambtenaren. We hebben hem maar niet op mijn kantoor ontvangen. Kantoor Hamerslag leek ons geschikter, daar staan de hasa-dossiers tot aan het plafond. Of het overkomt wat we zeggen? Teeven heeft een stevig rechtse agenda, het is evident dat we daar niet op alle punten blij mee zijn. Maar hij is wel duidelijk. Het is de bedoeling dat er een regulier overleg komt met de staatssecretaris, eens per kwartaal of per half jaar. Zo'n voorstel hebben we van zijn voorgangers niet gekregen.'

Hoe is het toch mogelijk geweest dat de Commissie de staatssecretaris niet kon overtuigen dat een vergoeding van 210 euro in 'kennelijke' zaken onacceptabel was?

'De kennelijke afdoening is in vreemdelingenzaken een totaal ander instrument dan in andere rechtsgebieden. Dat hebben we in ons advies op het voorontwerp niet duidelijk genoeg uitgelicht. Als je in deze tijd een stuk schrijft zonder inleiding waar het punt heel duidelijk gemaakt wordt, moet je niet raar staan te kijken dat het helemaal verwatert. Dat is iets wat ik mezelf kwalijk neem: het is mij niet gelukt om te zorgen dat er een soort twittersamenvatting komt bij de adviezen. Dat zit ook niet zo in de natuur van de advocaat.'

Waarom hebt u als Commissie niet de principiële kaart gespeeld: dat het niet zo kan zijn dat de wederpartij, de IND, door een kennelijke afdoening het inkomen van de advocaat bepaalt?

'We onderkennen aanvankelijk niet dat dat het beste argument was, dat dat zo zou aanspreken. Ik was er ook niet vanuit gegaan dat er een risico was dat de IND de advocatuur op die manier de mond zou snoeren. Je zit regelmatig met elkaar aan tafel, je wilt de ander zo ook niet wegzetten. Maar in oktober heb ik een algemeen memo gezien waarin de IND schreef: bij twijfel kennelijk onge-

grond verklaren. Daar ben ik erg van geschrokken. Misschien was ik te naïef. Ik heb toen een opinie geschreven in onder andere *Het Parool*, waarin het wel stevig staat.'

Eind december hebt u afscheid genomen van de Commissie. Wat geeft u ze mee?

'Ik heb gezorgd dat iedereen weer met elkaar praat, maar inhoudelijk laat ik geen grote erfenis na. De nieuwe voorzitter Lineke Blijdorp heeft meer kennis van het vakgebied dan ik. Ze is goed in communicatie en ze heeft gevoel voor politiek. Er zitten heel slimme, betrokken mensen in de commissie. De grote uitdaging blijft het raadplegen van de achterban. Formeel is de Orde de achterban van de Commissie. De specialistenvereniging en de VJAN spreken namens de advocaten. We moeten meer met die achterban gaan communiceren, daar moet de focus liggen.'